

Izjava Zveze zgodovinskih društev Slovenije (ZZDS) ob napovedani prisilni selitvi Zgodovinskega arhiva Ljubljana

Zveza zgodovinskih društev Slovenije je zaskrbljena nad načinom, kako se poskuša na hitro, četudi na račun arhivskih standardov in arhivskih javnih služb, reševati prostorsko problematiko Zgodovinskega arhiva Ljubljana. Ogrožena je izjemna kulturna dediščina, ki so jo skozi stoletja skrbno varovale generacije in jo moramo skupaj z gradivom naše generacije ohraniti za generacije, ki prihajajo.

Četudi se Mestna občina Ljubljana, ki je lastnica prostorov, zaveda pomena kulturne dediščine, saj vse gradivo, nastalo pri njenem delovanju, tudi danes predaja Zgodovinskemu arhivu Ljubljana, se pa očitno ne zaveda težavnosti selitve takšnega arhiva in problemov, ki nastajajo pri prehitri in prisiljeni selitvi arhivskega gradiva. Obenem se s hitro selitvijo ogroža tudi delovanje javnih služb, saj ravno ljubljanska enota ZAL prebivalcem Ljubljane na leto izda med 8.000 in 10.000 fotokopij predvsem načrtov stavb in infrastrukture ter gradbenih in uporabnih dovoljenj, pa tudi srednješolskih spričeval, razveznih sodb itd., s katerimi se pogosto mudi in so nujni za nemoteno življenje in delo prebivalcev Ljubljane in širše okolice. Tudi za raziskovalce in druge uporabnike arhivskega gradiva, ki bogato kulturno dediščino zgodovinskega arhiva uporabljajo za svoje raziskave, je že nekajmesečna zapora gradiva zelo obremenjujoča, saj so mnoge raziskave povezane z iztekom projektov, rokom odprtij razstav, roki za oddajo prispevkov, pripravo elaboratov in načrtov. Težko si predstavljamo, kako bi bilo, če bi se zaradi prehitre selitve del gradiva zaprl za uporabo ali celo poškodoval.

Problematika iskanja prostorov za slovenske arhive ni nova in tudi Zgodovinski arhiv Ljubljana kot največji regionalni arhiv v Sloveniji že dalj časa rešuje prostorske probleme zaradi hrambe raznovrstnega arhivskega gradiva, ki sodi v njegovo pristojnost in vseskozi prihaja v njihovo trajno hrambo. Kot največji regionalni arhiv v državi hrani gradivo kar 20 od 58 upravnih enot: poleg Ljubljane in okolice še celotno področje Gorenjske in Dolenjske ter dela Notranjske. Pomen Zgodovinskega arhiva Ljubljana ni zgolj v velikosti in področjih, ki jih pokriva, ampak tudi v izjemnosti kulturne dediščine, ki jo hrani. Digitalizacija kulturne dediščine ob številnih rizikih digitalne hrambe namreč ne more biti edini način hrambe gradiva, prav tako pa metodologija zgodovinopisja potrebuje originalno arhivsko gradivo.

Skladno z razvojem in organizacijo arhivskih ustanov je Zgodovinski arhiv Ljubljana že zdavnaj presegel okvire, v katerih je bil pred 121 leti ustanovljen kot mestni arhiv mesta Ljubljane s prvim arhivarjem pesnikom Antonom Aškercem. Zgodovina arhivskega gradiva, ki ga med drugim hrani Zgodovinski arhiv Ljubljane, opozarja na pomen, ki so ga skozi stoletja ljubljanske mestne oblasti dajale svoji tradiciji in zgodovini. Tako se lahko danes zgodovinska in arhivska stroka pohvali z obsežno in zlasti precej popolno serijo zgodovinskih virov – kulturne dediščine o večstoletnem delovanju mestne (samo)uprave, ki je po svojem obsegu, ohranjenosti in izpovednosti izjemna tako v slovenskem kot v evropskem okviru. Najstarejša knjiga Sejnih in sodnih zapiskov mesta Ljubljane je nastala pred skoraj petsto leti. Serija teh knjig, ki zajema čas med letoma 1521 in 1786, v redkih študijah posameznih problemov še zdaleč ni odkrila številnih nians večstoletnega vsakdanjika Ljubljančanov, kot tudi njihovega političnega in

pravnega življenja, ki presega okvire lokalne, regionalne ali nacionalne okvire. Izjemnost serije 123 knjig naj potrdi podatek, da na področju današnje Zvezne republike Nemčije predstavljajo te zgolj en procent ohranjenih rokopisnih knjig mestnih avtonomij na področju te države.

dr. Dragica Čeč, l. r.

predsednica ZZDS